

כ' בטבת, תשע"ד
23 בדצמבר, 2013

הצעת החוק לעידוד עסקים קטנים ובינוניים, התשע"ב - 2012 עמדת התאחדות התעשיינים

1. התאחדות התעשיינים מברכת על כוונת הממשלה לפעול לעידוד מגזר העסקים הקטנים והבינוניים בישראל באמצעות חקיקה ותומכת בקידום הצעת החוק לעידוד עסקים קטנים ובינוניים.
2. הצעת החוק כוללת כמה היבטים חשובים, ובהם: הסדרת התפקידים והסמכויות של הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים במשרד התמ"ת. קיימת חשיבות רבה בהקמתה ופעילותה של הסוכנות, כגוף שיאגם את כלל הסמכויות והתקציבים המיועדים למגזר העסקים הקטנים, לצד הגנה וייצוג של צורכי מגזר עסקים זה בתהליכי קבלת החלטות בממשלה.
3. עם זאת, על מנת שהחוק יממש את המטרות העומדות בבסיסו, אנו מבקשים להרחיב את הצעת החוק ולשלב בה התייחסות ישירה לתחומים העיקריים בהם יש לטפל, כדי לשפר את הסביבה העסקית בה פועלים מפעלים ועסקים קטנים ובינוניים.

אנו סבורים שברמת החקיקה צריכה להיות התייחסות, בין היתר, לנושאים הבאים:

א. **רכש ציבורי** – המפעלים הקטנים והבינוניים הינם מוטי ייצור מקומי, ורבים מהם נשענים על הגופים ציבוריים – משרדי ממשלה, רשויות מקומיות, חברות ממשלתיות וכד'. עסקים קטנים ובינוניים נתקלים במכרזים בסעיפים המגבילים את הנגישות אליהם, ומקטינים את סיכויי הזכייה. **יש לטפל בחקיקה בנושא זה, תוך אימוץ חלק מהמודל האמריקאי:**

1. להגדרת מטרות הסוכנות, יש להוסיף:
 - הגדרת הסוכנות לעסקים קטנים כגוף המתאם ואחראי על רכש ממשלתי מעסקים קטנים אשר יתאם בין גופי הרכש הממשלתיים.
 - הסוכנות תוסמך לפעול לטובת חיזוק ועדכון חוקים, מדיניות ורגולציה בנקודות התורפה שלהן בנושא רכש ממשלתי מעסקים קטנים, לרבות אחריות על שיפור הידע, ההכשרה והיעילות של כוח האדם המקצועי האמון על הרכש הציבורי והממשלתי (כגון מנה"ר, חשכ"ל וכו') ורכש גומלין (רשפ"ת), בהיבט של צורכי עסקים קטנים ובינוניים.
2. הסוכנות תוסמך לקבל ממשרדי הממשלה השונים ומגופים ציבוריים אחרים, לרבות רשויות מקומיות, מידע על היקף ההשתתפות והזכייה של עסקים קטנים ובינוניים במכרזים. המידע יימסר אחת לשנה ויפורסם לציבור.
3. הסוכנות תרכז את כל המידע על מכרזים במקום אחד 'one-stop-shop' כדי להנגיש את כל המידע על רכש ממשלתי מעסקים קטנים.
4. יש לאמץ בחוק את מדיניות הממשל האמריקאי, אשר יצרה מערכת לעידוד רכש ממשלתי מעסקים קטנים הכוללת:
 - תכנית לסיוע פיננסי המעמידה אשראי לעסקים קטנים, שאינם נגישים למקורות מימון הדרושים להם כדי להשתתף בחוזים ממשלתיים מורכבים וגדולים,
 - תכנית לסיוע פיננסי המעמידה סיוע בערבות ביצוע לעסק קטן העובד כספק או קבלן-משנה ממשלתי,

ב. **קיצור ימי אשראי בעסקאות עם גופים ציבוריים** – משך ימי האשראי בפועל בעסקאות עם גופים ציבוריים מגיע במקרים מסוימים עד לשוטף + 120 ימים, ולעתים אף יותר. התארכות התקופה שבין ביצוע העסקה לבין קבלת התמורה בגינה, מחמירה את קשיי האשראי שמפעלים קטנים ובינוניים נתקלים בה כספקים ראשיים לגופים ציבוריים. יש לאמץ את רוח הדירקטיבה האירופית והחוק האמריקאי (PPA – Prompt Payment Act) ולקבוע בחקיקה שבעסקאות שבין גופים ציבוריים ומשרדי ממשלה ובין מפעלים קטנים ובינוניים תוגבל התקופה שבין ביצוע העסקה ובין קבלת התמורה ל-30 יום בלבד. הן בארה"ב והן באיחוד האירופי נקבעה ריבית פיגורים, שעל הגוף הציבורי לשלם עבור כל יום איחור בתשלום.

יודגש אף שהמדיניות הממשלתית האמריקאית בפועל היא לזירוז התשלום לספקים ראשיים עוד לפני סיום 30 ימי האשראי הקבועים בחוק, ולהעבירו עד 15 יום לאחר קבלת החשבונית כדי להקל הן על התשלומים לעסקים קטנים המתקשרים כספקים ראשיים והן כדי לקדם את התשלום לקבלני-משנה קטנים העובדים עם ספקים ראשיים גדולים.

מדיניות זו נכנסה לתוקף מאז יולי 2012 בהנחיית נשיא ארה"ב ולפיה משרדי הממשל מחויבים לדרוש מספקים ראשיים המתקשרים עימם לקצר את ימי האשראי בהתקשרות ביניהם לבין קבלני-משנה קטנים. משרדי הממשלה מיישמים את הנחיית הנשיא באמצעות הוראה לקציני הרכש של כל משרד להוסיף לכל חוזה התקשרות (עם ספק העובד עם קבלני משנה שהם עסקים קטנים ובינוניים) סעיף שדורש מהספק הראשי להקפיד על תשלום לקבלן-המשנה מיד לאחר שהוא מוציא קבלה על תשלום ממשרד או גוף ממשל. בנוסף, קציני הרכש נדרשים להכניס סעיף זה לחוזים קיימים, במידת האפשר, וכך להחיל בהווה את החובה ולא רק בעתיד. הוראות סעיפים אלו נקבעו על ידי הגוף הרגולטורי של הממשל האמריקאי כדי לשמור על נוסח אחיד במטרה ליצור סנכרון בין כל החוזים הממשלתיים.

מדיניות זו נקבעה ביולי 2012, למשך שנה אחת, ובתום תהליך בחינה, ביולי 2013 הוארך תוקף המדיניות לשנה נוספת ומשרדי הממשל הונחו כי במידה ומשרד מעוניין לבקש החרגה מהארכת המדיניות, עליו לבקש זאת ולא לפעול ללא רשות.

ג. **הגדרת סמכות הסוכנות לעסקים קטנים בתהליכי חקיקה ורגולציה** – יש לברך על המעמד שניתן לסוכנות בתהליכי חקיקה ורגולציה, כגוף המשקף את השלכות מהלכים אלה על עסקים קטנים ובינוניים. יחד עם זאת, הנוסח הנוכחי של החוק (9-10 ס') מרוככים מדי. לפיכך, אנו מציעים לקבוע חובת היועצות של משרדי הממשלה השונים וגופי הרגולציה השונים, עם הסוכנות לעסקים קטנים בעת גיבוש הליכי רגולציה או חקיקה, שעשויה להיות להם השלכה מהותית על עסקים קטנים ובינוניים.

ד. **הקמת ועדה מיעצת** – כיום, פועלת בסוכנות לעסקים קטנים ועדה מיעצת, הכוללת נציגים של הארגונים הכלכליים ומשרדים ממשלתיים. הועדה דנה בנושאים הנמצאים על סדר יומה של הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים. יש להגדיר את מעמדה, תפקידיה וסמכויותיה של ועדה זו במסגרת החוק, כגוף המייעץ לממשלה בנושא עסקים קטנים ובינוניים, תוך שילוב נציגי הארגונים הכלכליים כחלק מחבריה.